

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDEĽU NA 16 STRANACH.

<p><i>Predplatná cena:</i></p> <p>Na celý rok 2 zl. — kr. Na pol roka 1 > — > Na štvrt roka — > 60 ></p> <p>Jednotlivé číslo 4 kr.</p>	<p>Spisujú a vydávajú:</p> <p>MIKULÁŠ LEPSÉNYI a GERHARD NÉMETH.</p> <p>Dočasný hlavný spolupracovník: JOZEF N. JANDA.</p>	<p><i>Redakcia a vydavateľstvo:</i> V Budapešti VIII. ker., Práter-úlica 44.</p> <p>sem sa majú posielat predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku je 10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.</p>
--	---	---

Nech žije ľudová strana.

Ľudová strana je toľko, jako všetci tí ľudia do hromady, ktorí ju tvoria, ktorí za jej privržencov sa uznávajú, ju mravne i hmotne podporujú.

S pomocou Otca nebeského, jeho Syna jednorodzeného, Patrónky Uhorska sme dožili rok 1897. bez toho, že by bolo sa podarilo, zásady na prápory ľudovej strany vypísané zakopať, ich bojovníkov ohrožovaním od svedomia a kresťanského presvedčenia odstrašiť; čo bolo jedinou žiadosťou zednárskeho liberálov, jediným cieľom v poslednom čase tomto otrockých hrncolizačných novinkárov kóšerových.

Semä ľudových zásad vyklelo, udusiť a vysušiť sa nedalo.

A to by veru aj zle bolo bývalo. Kto chce, aby ľud Uhorska už raz i blažený bol, neznášal všelijaké krivdy, jarmo odvislosti od kapitálu, ten nemôže byť ľahostajný v tejto veci, ten musí byť naplnený plesaním, že ľudová strana žije teraz už nielen u ľudu, lež i v snemovni, kde ona 18 zastupiteľov má, ktorých je síce málo, predsa ale moc stoja, lebo sú tam z presvedčenia, a nie aby hrnce masné vylizovali; sú tam oni, aby zastávali cirkev, národ a záujmy ľudu, a nie preto, aby sťa poslušné koníky hlavou kývali pred všemohúcnou vôľou tatarskeho liberalismu, ktorý v tak veľkej miere zmohol sa, že privržencov ľudových zásad kresťanských všade vytiska a na bok sáče, aby prestol panovania kóšerového neprekotil sa dajako.

Kto sa staral doposiaľ o ľud v snemovni?

Kto sa ohlásil doposiaľ v snemovni v záujme ubiedeného a utlačeného ľudu?

Nikto. A tak teda nenie div, že nastaly a od veľa rokov vyrátano pripravovaly sa také pomery, ktoré ani v tej najmenšej miere neboly ľudu prajné.

To nikto nemôže povedať, že by ľud uhorský spokojný bol. Lebo ľud dobre vie, že odhliadnuc aj od dane krve, on znáša krajinské farchy, daň peňazí, roboty. Burza nenie odanená, a veď tam puhou špekuláciou, bez imania a namáhania za dakoľko chvíľ, alebo aspoň za krátky čas tisíce a milliony dajú sa nadobudnúť. Ľud ale krvopotne robi, aby aspoň čierneho chlebička mal, a predsa keby aj len toľký kúsok zeme mal, ako dlaň, i od toho musí krajinskú, stoličnú, obecnú daň, štrkovú a čo ja viem, čo platiť. A bárs sú pomery terajšie tak krivé, bez uznalivosti ešte i tento biedny stav sedliaka a neodvislého priemyselníka ztrpčujú s tým, že práva, ktoré mu prináležia na základe zákona, a ktoré čo peknú náhradu za toľké farchy, za päť rokov ráz užívať by mohol, ba užívať by mu dovolilo i pohanské srdco; liberál mu ho zhabe, pri volbe hladom preťahovaním volby a rozličným iným spôsobom neodvislého voliča morí. Či nenie biedny, polutovania hodný stav kresťana poriadneho v Uhrách?

Naozaj obdivujem trpezlivosť nášho ľudu, a len tak ju rozumiem a pochopím v stave som, keď do ohľadu berem jeho nábožnosť, na základe ktorej on všetko pripisuje prozreteľnosti božej; presvedčený je, že i tá najspravodlivejšia a naj-

S úprimnou dôverou prosíme priateľov našich zásad, aby naše noviny s apoštolskou horlivosťou rozširovali, ponevác semeno našich vznešených úmyslov len tak budeme môcť rozsiať široko a sebe budúcnosť zabezpečiť.

Kresťania! kupujte len u kresťanov!

neprijemnejšia vec znesieme-li ju trpezlivo a bez pomsty, zapísano nám bude do knihy zásluh pre život večný.

Tento ľud jedine vo viere, pravde a práve vidí svoju zbraň proti lstivosti podzemskej nezákonnej nadvlády bezbožníkov. Kto božiu vôľu nešetí, ten si nič nevšima, predtým nič nenie sväté, neporušiteľné.

A či to nenie tak?

Kde je blahobyť ľudu? Kde je pokoj náboženský, kde je spravodlivosť, kde je rovnoprávnosť?

A ešte by opovážil sa dakto predsa len tvrdiť, že pomery Uhorska sú zdravé, že naša krajina je krajinou medom a mliekom tekúca?

Oh smutné položenie naše je plodom liberalismu, ktorý všade pustošenie vlečie za sebou.

Aby koniec tohoto pustošenia nebola úplná zkáza toho všetkého, čo doposiaľ ešte nevládol liberalismus vykynožiť, vzbudil Pán Boh v srdci šľachetných magnátov uhorských tú myšlienku, aby založili ľudovú stranu, ktorá teraz už viac nielen u ľudu je zakorenená, lež i na sneme svoje miesto má.

Mladá je táto strana, ale preto moc závisí od nej, veľké úlohy má pred sebou. Smelo musí bojovať, lebo však Boh je s ňou, za ktorého bojuje ľud je za jej chrbátom, ktorý ona zastáva, šľachetné zásady ju vedú, ktoré si na prápor vypísala.

V prvých rokoch kresťanstva každý by si bol myslel, že ono ani dakolko rokov nevydrží to hrozné prenasledovanie; lenže jako výsledok dokázal, navzdor tomu že vyše 13 millionov kresťanov pobité bolo, cirkev rozprestrela, sa vivinula, nad všetkými nepriateľmi zvíťazila.

Tak to bude i s ľudovou stranou, nenie toho prostriedku, tej zlosti, toho spôsobu a tej príležitosti, ktorú by nepoužili k jej vykoreneniu; lenže všetko je márne, lebo ľudová strana už žije, a kto by ju chcel vykoreniť, musel by prv v Uhorsku vykoreniť všetkých neodvisle smýšľajúcich kresťanov, ktorí za tak potrebnú považujú túto stranu, že i krv za ňu vycedia ochotní sú.

Nech žije táto strana i so všetkými, ktorí sa nehanbia slovom i skutkom vyznať, že sú jej privržencami.

Jožko Prísny.

POLITICKÉ CHÝRY.

Líst pápeža k primašovi. Z príležitosti vianočných sviatkov primaš-knieža bol pozdravil pápeža, ktorý následovne mu odpísal:

Milý Syn náš!

Spasenie a apoštolské požehnanie! S radosťou sme prijali tvoj list, ktorý si čo znak oddanosti písal. Nám z príležitosti narodenia Spasiteľa. Našu lásku zaslúžiš tak Ty, jako i celý národ uhorský. To si vždy v pamäti držíme. Nepochybuj ani v tej najmenšej miere o tej dobroprajnosti, ktorou sa chovať budeme i v budúcnosti k Tebe a tvojmu ľudu. A medzi čím vdaky činíme za úrad na nás sverený, najvdacnejšie posielame naše apoštolské požehnanie čo záruku našej lásky Tebe a na Teba sverenému ľudu.

Z tohoto listu vysvitá, jakou veľkou mimoriadnou láskou chová sa jeho sviatosť k uhorskej krajine.

Pomáhajme si z dola. „N. Noviny“ odporúčajú, aby sme teraz zvlášť na stoličné výborové, jako i na obecné volby pozornosť našu obracali. A v skutku je pravda, že kým nebudeme mať svedomitých stoličných výborníkov, nebudeme mať ani svedomitých predsedov volby, ponevác týchto predsedov stoličný výbor volí. Taktiež stoličný výbor volí nám služných a iných úradníkov. Musíme i pri volbách obecných, rychtárskych len na takých mužov hlasovať, ktorí od statočnosti a poctivosti nedajú sa zviest od liberálnych kortešov. Musíme začať pri obecnom výbore, pri volbách rychtára a pokračovať pri volbe stoličných výborníkov. Potom i volby ablegátov ináč budú vyzeráť. Príklad toho máme v šopronskej stoliči; tu ľudoví ablegáti zvíťazili, ale najprv obecní a stoliční výborníci boli vyvolení všetko z ľudovej strany. Najprv stavajme silný základ, silné múry, potom starajme sa o strechu. Základom sú obecné a stoličné volby, potom sú až strechou volby krajinských vyslancov.

Rozmýšľajte nad touto múdrou radou a pri obecných a stoličných volbách len na statočných ľudových mužov hlasujte, potom ináč to pôjde i pri ablegátskych volbách.

Pekný dar vianočný. Z Viedne chýry idú, že vojenský spoločný minister žiadať bude nových 30 millionov zl. na nové kanóny. Naše terajšie kanóny sú vraj už neupotrebitelné, lebo inšie krajiny, menovite Francúzsko a Nemecko lepšie kanóny idú zaviesť, teda vraj i my musíme sa lepšimi kanónmi zaopatriť. Teda nové kanóny — na vianoce. Pekný to dar.

V Rakúsku koncom januára bude rozpustený snem vyslancov. Svolaný ale bude počiatkom marca. Ablegáti budú sa voliť už na základe nového volebného zákona, dľa ktorého o dakolko millionov je viac voličov, nežli predtým.

Ľudový potravný spolok. V Spišsku kresťanské obecnstvo v každej osade chce založiť potravný spolok, aby nebolo prinútené do židovských sklepov chodiť kupovať. Kresťania tamejší sú náramne rozhorčení nad tými necudnosťami proti všetkým právam namerenými, ktorým behom volieb vystavení boli. Za tieto nepravosti teraz vypomstí sa chcú kresťania týmto spôsobom. Pravdaže „intelligentní“ čili židia o ratu kričia na všetky strany. Lenže hlas takej inteligencie nevšímajú si naši. Však keď pod volbami dokázali sa byť židia tak nepriateľskými proti ľudákom, teraz po volbách prečo ich to mrzí, že zas ľudáci nechcú sa s nimi priateľiť? No nielen v Spišsku, lež i po celej krajine budú sa ľudáci v tomto smere organizovať. Nech len príde jar!

Čačanská volba.

Liberalismus zas vyviedol pekný kúsok. Hanba, cit, statečnosť a svedomitosť celkom sú vytisnuté, žiaden zástoj nehrajú. Hlavný cieľ je teraz ten, aby sloboda a právo neodvislých občanov utlačené byly nesvedomitým podplácaním, vyhrážkami, podlými figľami, bodákmi.

Daň je veľiká, zbožie lacné, sloboda utlačená. Či je potom div, keď Horniaci húfne a hromadne opúšťajú túto krajinu, ktorá jednú tak chýrečná bola o blahobyte ľudu? Pod panovaním Rakúšanov, pod Bachom nečinily sa také útoky, jako teraz činia proti slobode občanov.

Na Čaci čo prihodilo sa, to je už moc. 160 četníkov bolo potrebné, aby liberáli ľudákov prevládať mohli. Celá hradská patrollirovaná bola od četníkov.

Ospravedľujúce cedule byly vydané, ľudákom ale vo veľmi malom počte, a i z týchto mnohé nechceli za pravé uznať.

Jednoduchí židia tak pachorili sa, že i ablegátom opovážili sa frčky trepať o nos. Vláda, lepšie rečeno terajší liberalismus k židom má dôvery, čoho i čačanská volba je dôkazom, lebo náčelnicky a vodcovský zástoj s mamelukmi spojení židia hrali.

Traja ľudoví vyslanci tam tiež boli, aby aspoň jako-tak hatili ukrutníkov v prevádzení jejich kúskov a utlačaní slobody ľudových voličov: boli to Jozef Kubina, Zoltán Zmeškal a Štefan Szabó. Zvlášte tento tretí veľmi energično vystupoval, viackrát i s prospechom, tak že i barón Kloch retiroval a uprskol. Lenže on všade nemohol byť. Nebál sa on ani kordona, ani bodákov.

Volebným predsedom bol akýsi Héda, ktorý i púchovskú volbu pekne viedol, a o ktorom tam na mieste bol sa vyslovil Zoltán Zmeškal, že všetko sľubuje, a nič nesplňuje. Nariadenia predsedy volebného na toľko si nevšímali riaditelia, jakoby osobitne im naloženo bolo bývalo, aby tak sa chovali.

V miestnosti hlasovania panovala sama čistá vľudnosť, no vynahradená bola ona vonku pri kordone, kde bodáky robily poriadok.

I sama miestnosť hlasovania bola čudno sriadená. To je na poschodie vystavený dom. Kto chcel sa dostať pred volebného predsedu, musel cez úzku chodbu na ľavo ísť do kuchyne, ztadiaľto ale do siene, kde odovzdávaly sa hlasy. Lenže ľudákov miesto ľavej strany na pravo viedli, ztadiaľ hore na poschodie, tam im pobrali ospravedľujúce karty a cez jednu širokú chodbu von ich tísli, kde četníci ďalej ich sácali. Takým spôsobom vyhodili 91 voličov.

Že s liberálnymi voličmi ináč zachádzali,

že tých nesácali, to poznamenáť, je vec zbytočná.

Ľudákov všemožne usilovali sa na ulicu vysotiť, kde v prítomnosti četníkov plávali na nich a sácali ich krivonosí. Pred domom hlasovania ani jednomu ľudáknvi nebolo dovolené postáť.

Ale nielen s pospolitými zachádzali tak, lež i s duchovými. Čačanskí duchovní nesmeli sa s ľudákmi do reči vpustiť; puhý rozhovor dostačil, aby ich vyšikovali.

Jako nesvedomito odmršťovali hlasy, už i z toho vysvitá, že kto svoje krstné meno slovenský vypovedal, nemal hlasu.

Tie hlasy, ktoré odmrštiť chceli, už vopred byly podčiarnuté na červeno a svetlo.

Takým spôsobom odmrštili 86 ľudákov, a pre meno 6 mamelukov.

Keď noc nastala, to je hrúza, čo sa robilo, 12 očadnickým voličom naraz zhabali ospravedľujúce karetky a ich von vyhodili. V tme už hneď pri kordone habaly sa tieto karty. Na vládneho hlasovali i vzdialení a mrtví.

Notár Kepp najlepšie sa vyznačil v kynožení hlasov, ktorý notármi pripravený menoslov držal pred sebou, v ktorom posmešné mená byly naznačené, on bol poverený, aby námietky robil proti menám; a s kým sa on do reči vpustil, toho isto odmrštili. Ináč tohoto pána posmešne i Heppom menujú.

Na druhý deň ráno na Čaci na slobodu pustili 30 ľudí, medzi ktorými bolo 20 ľudových voličov, ktorých behom noci viackrát navštívili, slobodu a peniaze im ponúkali, oni ale opovrhli ten podlý návrh.

Výsledok volby je následovný: na Rátha hlasovalo 371, medzi ktorými sú už i tí mrtví a z domu vzdialení, ktorí s ľudovými ospravedľujúcimi kartami našli zastupiteľov; 6 liberálnych bolo odmrštené pre meno, do hromady tedy 377.

Na Černocho odhlasovalo 222, odmrštili 86 hlasov, vyhodili 91 voličov, ospravedľujúce karty neobsiahlo ich 58, zavreli 20 voličov, pre očnú chorobu nepripustili k hlasovaniu 31.; a tak do hromady bolo 506 ľudákov. Dľa liberálneho rozumu ale 377 liberálov môže premôcť s väčšinou 151 hlasov tých ľudákov, ktorých je do hromady 506. Tak spravodlivo panuje liberalismus. A potom nech ešte dakto tvrdí, že u nás nepanuje sloboda, veru panuje, ale zo zednárskeho liberálneho svedomia vyvierajúca.

Jožko Prísny.

Volby v obcach.

Ponevác začiatkom tohto roku sa majú volby na výbory a úradníkov v obcach po celej krajine previesť, preto prospešne bude, keď sa ct. čitatelia so zákonom XXII. z roku 1886 o obcach oznámia, lebo tak jak do úradu, tak do výboru si len takých mužov vyvolia, o ktorých sú presvedčení, že záujmy obecne dobre zastupovať budú. Troje budeme pojednávať: 1. kto je volič, 2. o výbore, o volbe výborníkov a 3. o volbe úradu.

I. Volič.

Už najneskoršie do konca septembra toho roku, po ktorom nasleduje rok ten, v ktorom sa volba výboru a úradu v obcach previesť má, má byť shromaždenie výborové v každej obci vydržiavané, ktoré zpomedzi seba vyšle užší výbor, k zostaveniu menoslova voličov. Takto shotovený a v poriadku abecedovom zostavený menoslov má byť cez päť dní v rychtárskom dome k prehliadnutiu vystavený, proti ktorému má právo každý daň platiaci občan behom päť dní svojej sťažnosti podať, ktoré jestli užší výbor za dôkladné uzná, menoslov napraviť, a patričným oznámi. Jestli ale užší výbor neprajný výrok vyniesol, má právo občan behom desať dní ku ospravedlňujúcemu výboru a od tohto zas ku stoličnej komisii appellovať. 39 §. Ospravedlňujúci výbor pozostáva pod predsedníctvom hlavného slúžneho, zo štyroch údov, a síce tak, že slúžny si dvoch, a výbor zas dvoch vyvolí z tých výborníkov, ktorí v tento čas pod volbu neprídu, 51 §.

Voličom je každý dvadsaťročný obyvateľ obce, ktorý od svojho majetku, alebo dôchodku daň v obci už od dvoch rokov platí. Volebné právo tiež majú morálne osoby, jako sporiteľne, kostoly, spolky atď. keď v obci majetok majú a od neho daň platia, 36 §. Morálne osoby, tak tiež ženy a neploletné deti pri volbe, skrz nich splnomocnení, patrične tútoria zastúpiť môžu. Také plnomocnenstvo jednou hodinou vopred volbou, má sa predsedovi doručiť 38. §. Právo volebné nemajú, štátni a stoliční úradníci, jestli okrem dane od svojho platu, inú daň v obci neplatia.

II. Výbor.

Výbor v malých obcach najmenej z desať, najviac ale z dvadsiatich, vo veľkých obcach zas z najmenej dvadsiatich a najviac zo štyridsiatich údov môže pozostávať, a síce tak, že na každých sto duší jeden výborník má pripadnúť. — Polovica tých výborníkov po-

zostáva z najviac dane v obci platiacich (virilisti, druhá zas polovica skrz voličov vyvolených údov.

Údom medzi najviac dane platiacimi môžu byť i ženy, siroty, tak tiež morálne osoby, jako: spolky, sporiteľne atď. jestli v obci nepohnutý majetok majú a od toho daň platia, tak tiež i takí, ktorí ani v obci nebývajú, všetci títo vo výbore skrz splnomocnených účasť berú 32 §.

Menoslov týchto najviac dane platiacich, má hlavný slúžny každoročne zostaviť a k verejnému prehliadnutiu za päť dní v rychtárskom dome vystaviť, proti ktorému má právo každý občan k výboru pravomocnosti behom pätnásť dní appellovať. Učiteľom, profesorom, farárom, lekárom, pravotárom sa pri zostavení menoslova daň dvojnásobne počítuje 33 §.

Volba na volených výborníkov sa následovne deje. Deň volby určí hl. slúžny 45 §. ale tak, aby aspoň troma dňami vopred v obci oznámena bola 48 §. a len vtedy, keď menoslov voličov a najviac platiacich výborníkov je už shotovený a proti nim snáď podané appellácie už na najvyššom stupni vybažené boly. 45 §. Volba sa deje tajne s cedulkami. Na každú cedulku môže byť toľko mien napísané, koľko výborníkov má byť voleno, čo je vyše, neberie sa do ohľadu. Volbu na výborníkov v obci prevádza sám hlavný slúžny, alebo skrz neho poverený podslúžny, alebo skrz župana vyslaný predseda. Voličia pri započatí volby zpomedzi seba štyroch dôverníkov vyznačia 47 §. Volba sa započína ráno o 9-tej hodine a trvá popoludni do 4-tej hodiny. Po tomto termíne hlasovať viac nemožno. Po dokončenej volbe verejne sa počítajú hlasy, a výsledok volby predseda hneď oznámi. 49 §. Výborníci volia sa každý tretí rok na šesť rokov tak že každý tretí rok ich polovica, vypadne. 41 §. Protest proti volbe, alebo proti vyvoleným výborníkom má behom desať dní ospravedlňujúcemu výboru, odtiaľto ale k výboru stoličnému byť poslaný. 50 §. Za výborníka len ten môže byť vyvolený, ktorý je ploletný, jestli je obyvateľ obce a volebné právo má.

III. Volba na úrad.

Deň volby na úrad má byť aspoň 48 hodinami vopred v obci oznámený 53 §. Predseda volebný je hlavný slúžny, alebo podslúžny, alebo skrz podžupana vyslaný zastupiteľ 72 §. Za predstaveného môže byť volený každý 24-ročný občan, ktorý je voličom v obci; vynímajú sa kňaz, učiteľ, štátny a stoličný úradník. 75 §. Na každú stanicu majú byť traja vyznačení. Toto vyznačenie (kandidáciu) prevedie na rych-

tára hlavný slúžny, na ostatných úradníkovi ale výbor obce pod predsedníctvom hlavného slúžneho 77 §. K tejto volbe si voličia zpočiatku medzi sebou predsedovi štyroch dôverníkov vyvolia. 78 §. Volba sa jednoducho vykričaním, alebo hlasovaním prevedie. Jestli desať voličov hlasovanie žiada, predseda musí to nariadiť. 79 §. Hlasovanie sa tak deje, že sa meno voliča, a na koho hlasuje, naznačí. 80 §. Aby bol niekto vyvolený za rychtára, musí mať absolútnu väčšinu hlasov, tedy aspoň polovicu oddaných hlasov, na iné služby dostatočná je relatívna väčšina. — Proti volbe môže behom 15 dní ku stolíčnému výboru, odtiaľ ale k ministrovi vnútorných záležitostí byť zadaný protest.

Vrahom pravdy.

Neškerte sa zlobci, nepučte sa veľmi,
Ze mi ducha skmášu nepravosti šelmy,
Ze mi brko zničia.

Nech ma sáču drábi, ľutí rvú buričia,
Hoj nehodlám s pravdy tančiť mučiteľmi.

Polujte na piesne, srdca hromy, tiesne,
Sotťe ma žalárov do zádušnej plesne,
Kynožte ma kyjmi;
Nech žhavých rán bôle sú mi denné príjmy,
Posvätný hnev lútne potupno neslesne.

Ach ako bych zmlknul, vidiac slzy, biedu,
Seredných tatárov hodujúcu čriedu,
Tróniaceho vraha?
Oj nezamdlie spev môj, čo smrť po mne siaha,
Čo ma v divej vášni hned pod palloš vedú.

Ach ako bych stíchol, keď na rumoch česti
Spupný tyran dráhu k hodnostam si klestí,
Slávy vence vije?
Nech ma hryzú tigri, jedom štýru zmije,
Nezaniknú zvučné trúby mojej zvesti.

Ach ako byť nemým, keď šlachetná práca
Pod obuchmi zbojstva, v hrdzi prút krváca,
Keď nás drtí jarmo?
Tantušte ma, škvarte, vzlety citov, darmo!
Skrivodlivých súdov nezvyknuly báť sa.

Neľakám sa pomsty platených pilátov,
Nezdesí ma ortel krutej luzy katov,
Nie temnic trap, svízle.
Vyklúvaní orli rozčulenej mysle
Vo víchroch sa potknú s pliahou ľudstva kliatou.

Bystrí bojov orli, plody duše vzbúry
Prerazia prez klenbu, tlsté mokré múry
Väzňovho ovzdňšia.
Sberú, vzmužia junstvo, nech vypáli, rušia
Zatokánit hydru, čo olčinou zúri.

Shrnú tlumy chrabrých proti zkaze vlasti,
Proti lípežníkovi, otcom úzkob, strasti,
S čistia špín, škvárn rieku.

Zotavia otroctvo, jazvám skytnú lieku,
Žalostným baránkom techy načrú, slasti.

Nešklabte sa diabli, nehubnajte včasne.
Že mi v chlade trestníc oheň ducha zhasne,
Že ma trýzne zničia.
Parom vezme škrtcov, pomínú buričia,
Voľne budú lietat moje smelé básne.

Dlhomír.

Človek mieni, Pán Boh mení.

Napísal: Morava.

— Poviedka z budúcnosti. —

Pekný zimný deň je, a v teplej chýži sedí pri obloku Ondrej Detvan, majetný hospodár, pozerá na vrchy, ktoré jeho mesto obkľučujú, a díva sa ako snečné papršky čo s hviezdčkami ovenčujú, kraj spanilý, keď sňážinky na stromoch svetlom obkľuča. Zlatina sa tak nadnáša, akoby bola strieborná. Utešený deň je, len že aj cigán hovorí, lepšie jedno leto, ako desať zím. Detvan to síce necíti, bo čo zámožný človek, má nie len čo jest, ale aj svoje bývanie čím zakúriť. Je pravda, že tomu už je pár rokov, čo jeho spoluobčania mali tiež hojnosť, len že časy sa minuly. Ľud náš obťažný s veľkými dňami, a svojou chybou zo dňa na deň vždy viac a viac upádal. Pritom nastaly nové časy, a dobrí statoční ľudia, ako bývali ešte v minulom stolyti, sa už dávno minuli. Vrkoče sa ztratily, opasok a kabanica vyšly z obyčaje a snimi aj starodávne mravy. Na lazoch predtým pásali svoje stáda, písťalka a fujara sa veselo rozliehala, aj dnes ešte pasú, ale nie svoje. Tie veselé piesne umkly, „dobré deti“ vyhynuly a tie véglášké zvony smutno zvonja. V celom mestečku sú už len traja gazdovia, čo majú volačo svojeho. Tí ostatní, tí len boli, už niesu. Je pravda, že bývajú v domčekoch, že pasú na salašoch, len že nie svoje stáda. A keď sa cestovateľ opýta; čie sú tie krásne ovce?“ So smutným hlasom tí odpovie valach: „Pána veľkomožného Arona, abo Mojžiša, Srúla.“ Boly časy, boji, ale sa minuly. Ondrej Detvan zachoval svoj majetok, čo mu po r dýchoch osta-

Bol on bohobojný človek a dobrý katolík. Krčme vždy vyhýbal, choc mu to pán Aron mnoho ráz na oči vyhadzoval, že čo je on za človeka, keď si ani pohárček nedovolí. Aj teraz v zime sedí len doma a nechce ísť do spoločnosti, kdežto tí druhí sa tak dobre zabávajú u pána Arona. Detvan ale vidiac smutný koniec svojich súdruhov, ktorí svoje groše, statok a domček u pána Arona zanechali, vyhýbal tomu veselému pohárčeku, bo vedel, že jed je v ňom, čo nie len telo ale aj dušu zničí. Väčšiu radosť mal on doma, keď videl, jako jeho synček Štefan sedí pri knihe a láme tie slová, a malá dcéruška Marinka šteboce ako lastovitčka. To bola jeho najväčšia radosť, keď mohol byť v kruhu svojich milých, v lete i tak nemohol byť. prečo by nestrávil tú zimu v tom najmilšom kruhu, jakého mu žiadna krčma a beseda poskytnúť nemôže.

Šťastlivý človek bol, bo žil statočne a bohobojne; pevne sa pridržiaval svojej viery, a tak čisté svedomie a blažený rodinný kruh dodávaly mu toho pokoja, ktorý je poklad blaženosti ľudskej. Už roku 1896 pri volbe zdarma vydržal až do konca pri zástave ľudovej stránky, presvedčený síce, že tie nové zákony, ktoré vieru nohami šliapu, ten dobrý ľud o svoje mravy a dobrobyt privedú. Nechcú iné, len neveru a bezbožnosť medzi ľud zaviesť, a keď ho mravne zničily, hmotne ho zničiť bude veľmi ľahko. To nové notárinske manželstvo, to len típaní potrebujú, ktorí v svojej mladosti ľahkým mravom privykli, nedbali by, keď by každý rok dostali čerstvú ženu, čo by dlžoby zaplatila, a za to na čas je dobrá.

Čítaval on aj noviny, v ktorých sa všeličo o cudzozemsku dočítal. a z toho videl, že ako tam, tak to aj u nás pôjde, najprv nový sobáš, beznáboženstvo čili bezbožnosť, a keď ten ľud nebudú môcť cicať, potom prídu ku zhabaniu kňazskej statky, katolícké školy, slovom nastane nový Jeruzalem, kde každý bude mať slobodu, len katolík nie, pole a statky naše si naši krivonosí Savlovia podelia.

Aj tak to bolo. Nové zákony do života uviedli, pri krajinských voľbách s tou najväčšou surovosťou, besnotou a násilnosťou ľudovú stránku utlačili. Krv kresťanská tiekla a polievala zem pri voľbách; rozhorčení tyraní ľudu, keď nemohli ináč k víťazstvu prísť, rozlievali nevinnú krv statočných občanov, ktorí len tú jedinú chybu mali, že sa opovážili vieru svoju krajinským právom zastávať. Nastalo väčšie otroctvo, ako v Rusku, bo tam kresťani, ktorí predsa majú vieru v Boha všemohúceho a vševéduceho, utlačajú katolíkov, tu ale židia, — ktorí len svojím sobeckým zásadám za obet prinesú dobrotyt ľudu kresťanského, — a od nich závisiaci vzdelani a bezbožní úradníci.

Koncom roku 1895. byly nové zákony do života uvedené. Ubohý ľud privolil na všetko, čo mal robiť, proti moci, niet pomoci. Bolelo ho to, že aj v jeho náboženských citoch ho tak veľmi urážali. Posiaľ mal úradníkov, ktorých mu na krk zavesili, od ktorých bočil, bo mnohokrát s veľkou surovosťou ľudský cit urazili. Srdco ho bolelo, keď s nim zachádzali, čo s hoviadkom takovi ľudia, ktorí z jeho mozoľov sa živí, a ktorí zaslepení besnými ideami nášeho veku zatajili kôrnaté ruky otca, sladký jazyk matky, čo im tak sladko spieval u kolísky. Posiaľ sa sošiel s tými nedoukami len vo svetských záležitostiach, teraz aj vtedy, keď sa o záležitostiach srdca a temných citov pojednávalo. Posiaľ keď mu srdco hrialo sa s najčistejšou láskou ku nevinnej deť, išol ku učedníkovi Spasiťeľa a pred oltárom Pána prosil požehnanie z vysosti; teraz musí sa dostaviť do začmudenej úradnej chyže

ktorej tak vyhýbal čo žid puške, by obsiahol požehnanie štátu, toho sobeckého molocha, ktorému v obeť padne všetko, ktorý čo dravá zver, sožere práva jednotlivých, by svoju všemožnosť zabezpečil.

Netrvalo to ani len dva roky, a verejná mienka — t. j. židovské noviny, čo zastávajú zásady panujúceho židovstva, — sa ozvala. Začali búriť proti školám cirkevným, že vraj sú hniezda pánslavismu a dákoramanismu, ešte nepomaďarčili ani slovakov ani rumunov, nemajú dostatočné sily, ohlupujú a otupujú ľud, načo náboženstvo vo školách, keď slobodné vykonávanie náboženstva je zabezpečené v zákonoch, a každý človek má právo nič neveriť. Katolíci sa darmo bránili proti verejnej mienke, jako vždy pri každom boji. slobodnomurársky návrh bol prevedený. Katolícke školy zhabali, nastala ešte smutnejšia doba. Židia, ktorí aj posiaľ učbárskych ústanov polovicu zaplnili, vtisli sa do všetkých úradov, a keď ich bolo v dedine za dvacať, tam požadovali židovského učiteľa. Kde i tam dostali aj katolíci, lenže sa za ňo nepožadovali. Boli to všetko ľudia z novej, beznáboženskej školy, a škoda tej svätenej vody, čo im pri krste na hlavu vyliali.

V našom mestečku sa tiež tak stalo. Rok za rokom prišiel nový učiteľ, bo z roka na rok čím viac náš ľud upádal, tým viac sa židia množili, tak že za päť rokov požadovali už dvoch židovských učiteľov. V mestečku bolo šesť učiteľov, a choc obyvateľstvo bolo katolícké, inovercov nebolo iných len tých pár úradníkov, čo s nimi tovarne naplnili a pily. predsa z tých učiteľov dvaja boli židia, jeden evanjelik a jeden kalvín, a len dvaja katolíci. Horký to bol katolík ten jeden, do kostola nechodil, a keď nekvý prišiel, s usmeškom na tvári a s posmešným chovaním len ku pohoršeniu dietok slúžil. Chvála Bohu, že sme mali aj dobrého katolíka za učiteľa, menoval sa Bohumil Holý. Každú nedelu a sviatok on hrával na organy v kostole. Dobrý človek bol, a semä, čo mu jeho jednoduchá ale nábožná matka do srdca vstúpila, ani nová škola nebola vstave vykynožíť, čisté a verné srdce zadržal. Len že čo sa stalo. By vraj víťazstvo štátnej idey čím skorej obsiahli, na horné kraje zaslali učiteľov, čo ani slova slovensky nevedeli, bo vraj tak sa dietky skorej vzdelajú. Materinská reč bola zo škol vypúdená, a prednášky tým našim trenčianskym, zvolenským a oravským atď. pacholčatom držali len v štátnej reči. Holý mal dobré srdce, nemohol vidieť to trápenie dietok, a preto im všetko v materinskej reči rozlúštil. Bolo to karhanie od kalvinského riaditeľa. že načo kazí deti, čo ich odnárodňuje. A keď všetko karhanie neosožilo, oznámil ho slávnej vláde čo nebezpečného pánslava, tak že ho chudáka preložili do Sedmohradska, do jednej čisto rumunskej dediny. Čo mal robiť, by mu dietky hladom nezomreli, musel ísť. My sme ale dostali nového učiteľa zo Segedína, bystrého čo by ho z brka vystrelil, len tak obškakoval okolo slečičiek, ba i švárne sedliacke dievča neopovrhnul, keď chcel svojím náruživosťam vyhoveť. Na organy nehral, bo ako riekol, k tomu ich v učiteľskej pripravovni neučili. A tak pekne náš kostol zamkol, a pri božích službách ozýval sa len hlas starého kostolníka, ktorý začínal a viedol spev.

Fára nám tiež smutno vyzerala. Pokiaľ kňazské statky nezhabali, mali sme aj šesť-sedem kňazov. Hej časy sa zmenily. Zemanskí synkovia, panské deti vyhýbajú kňazskému stavu, bo vedia, že ich smutná budúcnosť očakáva. Pohodlnému životu, pekným výhľadom, dobrému stolu už je koniec. Apoštolská horlivosť, najväčšie sebazaprenie sú potrebné tomu, kto žije

svoj k spaseniu duší kresťanských chce venovať. Semenišťa temer prázné, bo bruchopáskovia vystali, a sobecký vek nemôže plodiť dievky obetohotové. Zriedka kedy prišol mladík, čo vzdor všetkému namáhaniu beznáboženských škôl, zbožné city v srdci svojom zahájil. Boly to všetko dietky chudobných ale nábožných roľníkov, ktorých kôravé ruky a čisté nevinné srdce vychovávali. Počet našich kňazov tiež ubýval. Boli už len traja neskorej len dvaja, farár a kaplán. Aj tí mali horký život. Brali síce plat od štátu, ktorý soberuc kňazské statky, starostlivo pečoval o dobrobyt kňazstva. Farár mal 600 zlatých, kaplán 300. Keď nastala nová doba, dali im dvojnásobný plat, len že to na krátko trvalo, a z roka na rok ho zmenšovali, a zvlášte keď sa dozvedali, že nektorý nenie dobrým vlastencom, t. j., že nedrží so židami a s páni, ale zahája záujmy a práva toho ubohého ľudu. Ba aj tá maličkosť, čo im štátna štedrosť hodila, čo psovi kosť, aj tú im brali na pokuty. Keď pokrstil dieťa z miešaného manželstva, prvej ho pokutovali peňažite, a pokutu mu z toho mizerného platu zirhli, neskorej aj zatvárali.

Ubohý náš staručký farár, čo celý svoj život obetoval ku prospechu a spase ľudu sebe sverenému, tiež tak pchodil. Volali ho ku nemocnému. Robotník zo sklenej továrne ležal v posledných fahoch, a cítil, že hodina smrti sa viac a viac približuje. V hukote a škreku tovarňom zabudol na Boha, teraz cíti, že sa pred neho musí dostaviť. Ešte je mladý človek, len že smrť nezná vymienky, dobre vie preto, Boh dľa skutkov nás bude súdiť, preto chce sa smeriť s Bohom, veď má mnoho na svedomiu. Posiaľ žil bez Boha v hriešnom vstave, mal malé dietky, ovocie to nečistej lásky, veď žil bez požehnania cirkevného v súložníctve. Leží ďaleko od mestečka na lazoch. Do stavu manželského by rád vstúpil prž než to údobie žalosti zanechá, len že pán rychtár a notár k vôli takého chudobného nádeníka nebudú tak ďaleko cestovať. Keď sa chce nechať sosobašiť, nech príde do úradu, tam sa oznámi. Tri razy v nedeľu vyhubujú pred mestským domom, že chce vstúpiť do stavu manželského, pán notár abo pán rychtár ich sosobaši, a potom keď chcú, môžu ísť aj ku kňazovi. Skorej nesmia, bo ináč kňaza pokutuje na peňažitú pokutu, a ponevác peniaze im zhabali, nuž tak ho zatvorá do chládku, by rozjmal o tom, v jakéj úctivosti má držať blahodajné a poctivé zákony štátu. Nemocný to dobre vie, bo zná zákony, aj by išiel do mesta, len že Boh vie, či dočká zajtrajšieho dňa. Nechcú volať kňaza, starčok farár príde. V posledných okamihoch cíti, jak sladké je potešenie viery, otvorí ústa a modlí sa, jako sa nekdy s nebohú matkou modlieval. Slzy mu padajú, len jednu žiadosť má, chce by žena tá aj pred Bohom bola jeho manželkou a dietky Všemohúci za jeho zákonité dietky uznal. S čistým srdcom chce sa navrátiť k Tomu, u ktorého odpočinutie najde. Farár zavolá svedkov, požehná ich, a pred Bohom a svetom uzná ich za manželov. Len že čo je potom, keď ich štát neuzná. Zradcovia nechybovali. Keď sa rozniesla povest, že farár na smrteľnej posteli sosobašil toho chudého delníka, liberálni čili slobodnomysefni pánovia hneď udali farára čo priestupníka zákonov. Krajinský súd vyriekol výrok, a odsúdili ho na pol roka do žalára. Tak tí verní chudiaci ostali bez pastiera, to bola jeho odmena za to, že štyridsať rokov pracoval vo vinici Pána a ľud duševne vzdelával.

Tak to vyzieralo nie len v našom mestečku, ale aj inde na druhých miestach. Slobodomurárska slo-

boda kvitla, ale len pre neznabohov, slobodných murárov a krivonosích bankárov. Rehole zahynuly, bo tie čo sa pridržaly pravých kresťanských pravidiel, tie z čiastky nedostaly údov, z čiastky ich zatvorili a tie rehole, ktoré sa teraz učbou zaoberajú, tiež zahynuly, bo nemravnosť, ktorá sa z roka na rok medzi tymito reholníkami zdvíha, nenábožnosť, ktorá vždy hlbšie korene púšťa do srdc svetských reholníkov, tak ďaleko ich priviedla, že častým odpadnutím od viery údov temer všetkých ztratily.

Tieto a iné udalosti fažký dojem robily na Ondreja, preto sedí zadumený pri obloku a pozerá von. Keď ale na dietky pozre, poteší sa a myslí, vy azda lepšie časy dožijete. Veď Štefo má teprv 7 rokov a Marinka len pol treťa. Na veky to len trvať nebude. Boh to vidí z neba, a nedopustí, by sme docela upadli.

(Pokračovanie nasleduje).

Velký

„Kresťanský kalendár ľudovej strany“

na rok 1897.

sa môže dostať za 30 krajciarov u
*Františka Bleszkány, Budapešť, VIII.
Mária-Tereziatér. 9.*

Po každých 10 výtiskoch sa dá
jedon čo prídavok. Poštové útraty
my zaokrývame.

Pozvanie k predplateniu

na

politické noviny

„KREŠTAN“

IV. ročník, 1. štvrťročie.

Predplatná cena:

na celý rok	2 zl. — kr.
na pol roka	1 zl. — kr.
na štvrť roka	60 kr.

Tých pt. pp. odberateľov ale, ktorí sú nám ešte za predošlé noviny dlžní, úctive prosíme aby, čím skoršie vyrovnat ráčili svoju dlžobu.

Budapešť, 1-ho januára 1897.

Redakcia „Krestana.“

CHÝRNIK

Vradenie kráľa medzi blahoslavených.

V mene viacerých uhorských magnátov poprosil gróf Ferdinand Zichy pápeža, aby zaviedol cirkevné pokračovanie vzťahom na vradenie II. Ferdinanda, kráľa uhorského v XVII. storočí, medzi svätých. Dľa podania, keď nebolo žiadneho utočistia, a nepriateľ len zblížoval sa, II. Ferdinand utočiste bral k sv. krížu, pred ktorého podobizňou klačal; a táto pohla sa medzi slovami: Ferdinande, ja ťa neopustím. A vôbec veľmi zbožný život on viedol. Pápežská kúria už v najbližšom čase bude túto prosbu pojednávať.

V snemovni vyslancov je 129 statkárov; 85 pravotárov, 68 stoličných úradských, 33 spisovateľov a novinkárov, 30 štátnych úradských, 13 katolíckych kňazov, 4 protestantskí tatíci, 11 bankárov, 11 inžinierov, 4 lekárni, 3 lekári.

Arpád Kubinyi má zostať oravským hlavným županom, Ďuro Szmrečanyi ale od úradu oslobodený. Blahoželáme Oravčanom!!!

Menelik je predseda len dobrého srdca človek. On teraz potešiť chce generála Baratieriho, ktorý teraz ťažko ochorel, poslal mu viac zbrojov s drahocennými kameňami povykľadaných aj jeden krásny kríž; navrátil mu i všetky tie poklady a drahé veci, ktoré mu jeho vojaci pri poriažke Talianov odobrali.

Vyslobodený lev. V birminghanskom cirkuse nedávno veľmi nalakali sa ľudia, keď jeden lev vyslobodil sa zo svojej klietky. Ľudia von sa hrnuli celkom bez duše; lev hodil sa na jedného koňa, ktorého roztrhal. Väčšieho nebezpečenstva neprihodilo sa, pretože väč krotiteľ zastrelil leva.

Dievčatu je podobný. Vo Viedni jeden cukurársky pomocník tak je v tvári dievčatu podobný, že ho jedna predavačka za preoblečené dievča považovala a tak policajtovi pošepľala, aby ho chytil. Tomuto policajtovi tiež napadla jeho ženská tvár; polícia ho ale na slobodu pustila po vyšetrovaní. Rozhorčený mladík povedal, že už druhý kráľ mal takú mrzutosť; a že mu vraj nič iného nepozostáva, ako vitriolom si tvár obliať.

Naleznutý poklad. V Lembergu na námestí tak rečeného starého hradu našli medzi kopaním starý plechový hrniec plný zlatými peniazmi, ktoré pochádzajú z 12. a 13. storočia. Peniaze boli prikryté s pergamentovým dokumentom, ktorý doposiaľ nepodarilo sa ešte prečítať.

Klince si vrazil do hlavy, a to k tomu päť klincov ešte v r. 1891. Fraňo Máder, viedenský obyvateľ. V nemocnici mu hneď vytiahli štyri, piaty ale nemohli, lebo bol nakrivený. Vyše päť rokov sa on tam trápil, až konečne teraz v decembri zomrel.

Hostinec pre psov. V Paríži veľa chudobných žien živori sa tak, že hostince otvorily pre psov. Mnohé ženské totižto u nich majú v opatere psíkov svojich a len vtedy si pošlú pre nich, keď ich potrebujú, aby s nimi navštívily svoje priateľky.

Spievajúci psi. Pavel Gross tvrdí, že pes veľkými schopnosťami je obdarený, na toľko, že keď vyvíja, veľa kráľ to miesto spevu z dobrej vôle činí.

Jeden kamarát jeho vraj mal malého psíka, ktorý vždy vyvíjal, pokiaľ tento jeho kamarát hral, a neskôr na toľko zdokonálil sa v tom vyvíjaní, že v takom hlase vyvíjal, v akom jeho pán hral.

Opovážlivec. V Judapešti na verejnej ulici za bieleho dňa opovážil sa Fraňo Weinberger (zaiste má krivý nos!) uchytíť strieborné hodinky i s retiazku sluhovi Warthovi. Lenže lapli vtáka; len tak na sucho neobide.

Bielu sluku sotva videl kto z nás. Nedávno bola poľovačka v Anglicku na sluky v Albachteme, a jeden strelec zastrelil sluku, ktorá pri celkom obyčajnej veľkosti a apôsobnosti biele krýdla mala.

Pomsta liberálov v Modre (prešp. st.). Poneváž sme my modranskí muzikanti nechceli hrať na volbu liberálov; takto sa na nás vypomstili. Poneváž totižto do nás nemali také veľké právo, aby nás boli areštovali, tak nám odebrali inštrumenty. A tie dali zavreť, nevinné chudiatka tie trpia za nás; tie musia odsedeť pokutu, jakú im uložia. Že ty inštrumenty boli hasičské, to je pravda, ale že na ne po celej Modre pýtali, a že aj ľudová strana snáď viac na ne dala, jako liberáli, to je tiež skutočná pravda. Naš pán pudmister, ktorý najviac na tom stál, aby odebraly sa, asnaď ani krajciar na ne nedal, lebo keď sa kupovali, ešte ani v Modre nebol. Takúto rovnoprávnosť rozširujú liberáli, a do sveta tárajú, že oni spravdliivosť vysluhujú.

Sen vždy len dakoľko chvíľ trvá, môže sa on vzťahovať i na ten najdlhší čas života nášho. Zovnutorné okolnosti veľký vliv majú na človeka v tomto ohľade. Jednemu jednúc pomaranč držali pod nosom, a jemu snívalo sa o dolných teplých krajoch. Aj ten najmenší huk veľkým krikom zdá sa byť spiacemu. Hhlas cingáča tak mu prichádza, jako hlas zvonu; hlas hodín ale takým sa zdá byť, jako údery kladiva.

Mor v Indii ukrutne rozprestiera sa. Veľa ich už i doposiaľ ochorelo. Tak je to nebezpečná choroba, že ani každý desiaty nevýnde z nej.

Najväčší sud sveta nachádza sa v Nikolsburgu, v pivnici kniežata. Vmesti sa doňho 2016 okovov.

Zničený súd. Ctené obecnstvo vie sa snáď ešte rozpamätat, že budapeštianska tlačová porota oslobodila pre vyobrazenie zažalovaného Jozefa Jandu. Kuria zničila tento súd, lebo vraj jakési aktá nedovolil predseda sedrie behom pojednávania prečítať. No preto neklesáme!

Popis ľudí v Rusku koncom januára vezme koniec, tedy o dakoľko mesiacov dozvie sa svet, koľko má tá veľká ruská krajina obyvateľov.

V Debrecíne Žofia Debrecenyi opustila veyerovyznanie Kalvína a navrátila sa do lona cirkve katolíckej.

Namlátené strašidlá. V Magure dvaja chasnici kože vešali na seba a chodievali strašiť v nočných chvíľach tichých a pokojných občanov. Nedávno prišli i do siene gazdu Demetra Bányova. Následkom huku a hrnotu tento prebudil sa, zažal svečku; a keď zbadal tie dve postavy, chytil palicu a tak obušil z nich jedného, že na smrť ho poranil.

Petroleumové lampy aby nekadily, dobre je knot prv — nežli by potrebe podrobil sa — omočiť do vínného octu, potom ho vyzmýchať a uschnúť nechaf. Pri takej príprave lampa nebude kadíť, keď ju aj ináč čisto držíme.

Počiatková obyčaj v Judapešti pred dakolkými rokami.

Nepodarený figel. V New-Yorku sa prechádzal po jednej ulici nádherne oblečený pán; na uhle jednej ulice ho prosil otrhaný žobrák, aby ho zachránil od hladovej smrti. — No hybajte za mnou! — S tým ho zaviedol do najbližšej krčmy, kde mu hojnú hostinu zaplatil. Keď vyšli z hostinca, pýtal sa ten štedrý pán sedliaka. Povedte my, priateľu, prečo vy nepracujete radšej, nežli máte takto nehanebne a bezočive žobrať? A načo bych pracoval, keď ja dosť takých bláznov najdem, jako ste vy; či mi nenie práca zbytočná. Pán to oznámil súdu, ktorý sedliaka odsúdil na dvojmesačnú nútnu prácu.

V rajeckom kat. kruhu dňa 26-ho decembra, kaplán rajecky Ján Blunár peknú prednášku držal o predmete: Má-li človek dušu?

Nový kanón vynašiel francúzsky Canet, a francúzska vláda potajemne nechá robiť takéto kanóny; Nemecko nevie sa k tomu odhodlať, lebo by to s veľkými výdavkami spojené bolo.

Strelil na rakev. V aradskom Veľkon Zevinde v predošly týdeň niesli Štefana Matása v rakevi do cintorína. Medzi inými dostavil sa u rakeve i Mojžiš Čatári. Keď rakev počali niesť, Mojžiš Čatári strelil na ňu, potom ale do behu pustil sa. Utekali za ním, vychytili mu revolver. zbadali ale, . . . že zbláznel

Opilé kačice. V Anglicku zažaloval jedon gazda jednu pálenicu, že liehové ostatky hádže do potoka, od ktorých obyčajne opijú sa jeho kačice, ktoré následkom toho nemajú chuti po jedle, a tak vždy sú chudé. V nedeľu vraj triezlivé sú, lebo vtedy odpočívajú pálenica. V pondelok ale a v ostatné dni, keď pálenica pracuje, jeho kačice vždy su napité. Na ukážku doniesol jednu opitú kačicu. Sudca nevedel rozhodnúť, lebo takého pádu ešte nemal.

Veľká horúčka zúri v Pole. Doposiaľ v Pole a na okolí ich už vyše 1180 ochorelo, z ktorých viac, než polovica, zomrelo.

Krv pre nevernosť ženy. Alexander Pásztor už od dávna upodozrieval svoju manželku. Jednúc keď večer okolo 10. hodine neočakávanu domov sa navrátil, našiel pri nej Fraňa Juhásza, fiškála v Solnoku. S revolverom neublížil pravotárovi, s nožom ale hej; fiškál šiel vec vrchnosti oznámiť. No sotva mu dajú flajster na rany.

Jednatelia peňazí zo všetkej svedomitosti vyzlečení nielen mužských vábia k vysťahovaniu, lež i devy a ženy. Do Carihradu a iných čiastok Turecka tak ich lífujú, že v Cernovici behom jedného týždňa opustilo 75 manželiek svojich mužov a šly do dobrej služby. Sodoma a Gomorha zle obišly, ani tí bezdušní jednatelia nepreskočili ešte všetko. Pán Boh je pamätlivý.

Kolko vína vypijú a tabáku vyfajčia ľudia? V Nemecku padne na jednu hlavu ročite 8·25 litrov, v Švajčiarsku 5 litrov, v Hollandsku 4·85 litrov; v Belgicku 4·50 litrov, v Švédsku 4·15, vo Francúzsku 4·08 litrov; v Taliansku padne na jednu hlavu len jeden liter vína. Najviac mňajú tabáku Hollandskí, na hlavu padne 3400 grammov, najmien Španielčania, 550 grammov padá na hlavu.

Obety besných psov. Ešte vždy najdu sa ľahkomyselní ľudia, ktorí nevšímajú si to, keď ich besný pes pohryzie. Tak stalo sa to s Jánom Dávidom pred troma mesiaci, ktoreho keď jeden besný pes pohryzol bol, nedbal o svoje rany. 27. dec. ale ukazovaly sa na ňom znaky besnoty, ba medzi hroz-

nými mukami v krátkom čase i zomrel. Radšej boj sa, jako ľakni sa, keď dakoho pes pohryzie, ktorého on nepoznal, radíme, aby hneď šiel k lekárovi a poradil sa s ním, čo si má počať.

Pekný dôchodok požíva bývalý ministerpredseda Alexander Wekerle. Ako predseda novosriadeneho administratívneho súdu od nového roku berie 12.000 zl. ročného platu, mimo toho má 8000 zlatých ministerskej pensie.

Turecký cisar je o veľa tvrdší, nežli si to vlády predstavovali. On si nedá len tak ľubovoľne predpisovať; vyslovil sa, že len násilím podarí sa ho k takým veciam priviesť, ktoré on predtým nebol prijal medzi svoje plány. Žiadosť cára je, aby usniesly sa vlády najneskôr do konca januára, vzťahom na spoločné pokračovanie.

Protizednársky mesačník počal vychádzať 1-ho jan. pod nápisom „Dolu so zednármí. Redaktorom je Julo Gápossí; na celý rok stojí 4 zl.; objednať sa môže u redaktora na hlavnej pošte v Budapešti.

Bojazlivý muž. Nenie dobre, keď si muž za krky pustí ženu, lebo žena, keď vidí, že muž sa jej bojí, také rohy nechá si narásť, ktoré netak podarí sa zlomiť. V Milove jedon robotník Kotrebann vo všetkom voľkal žene, následkom čoho ona tak zachádzala, že v hroznej miere bál sa jej. Nedávno minul výrobok, a na toľko sa bál domov ísť, že radšej sa obesil.

Panská bitka. Vo Vacove sa to stalo. Starší úradský J. B., ktorý na čele väčšieho ústavu sa nachádzal, do Judapešti cestoval. Do toho istého železničného vozňa vstúpil aj jurist, syn to jedného pravotára, J. R. Tento mladík jiesť chcel, a tak musel ísť popri J. B., ktorého trochu drgol; načo ho tento starý pán tak ohavne napadol, že tento ho na súboj vyvolal. J. B. o pár dní neskôr videl mladíka v spoločnosti slečien, načo ide k nemu a mu dakolko záúch volepil; tu máte zadostučinenie. Krestanska ústupnosť a láska, príď kráľovstvo vaše!

Osvedčenie.

Niektorí liberálci nášho volebného okresu, menovite aj známy p. slúžny Peczkó z Malacek, roztrusujú o mne, že som ľudovú stranu zanechal a k liberálnej strane sa pridam.

Týmto tedy osvedčujem, že ja moje presvedčenie nikdy nezmením, ale tak jako do včul, aj budúce, kým ľudová strana svoj program zadrží, k tejto strane patrí a ju dľa mojích slabých síl napomáhať chcem.

Rozprávky liberálne ale za podlé klebety vyhlasujem.

V Sv.-Jáne, dňa 31. dec. 1896.

Dr. Jozef Kubina, kraj. vyslanec.

DOPISY.

Z KYSÚC, 29. dec.

Vážený pán Redaktor!

Odpustite, že na sklonku starého roku pár bláznivých húb Vám predstavujem, ktoré som teraz v zime

tu na Kysucach posbieral. Vo veľkom počte rastú tieto bláznivé huby v zahrade toho „opravdivého“ Kresťana, a tieto bláznivé huby zdarma rozdáva krčmári a matrikári. Zvlášť v 38. čísle pod nápisom: „Kde je naša pravda?“ mnoho bláznivých húb som našiel v zahrádke toho opravdivého Kresťana. V divej zahrade dive huby rastú. Lež vidíme už tie muchotravky.

Jakýsi znamenitý znalec slepačích vajec rozpísal sa v rozhorčenosti svojej v tom opravdivom Kresťane a horko plače nad vajcami, ktoré vraj k dedinskému učiteľovi musí doniesť každý, kto ide na spoveď, a pán učiteľ vajcia potom v košoch do novomestskej lary vraj dopravuje. Takto písal spomenutý znalec vajec a milovník škvareniny. Aby mu nebolo ľúto za vajcami, tú dobrú radu mu dávam, aby sa obrátil na pána biskupa, aby tento rozkázal p. farárovi, všetky vajcia vrátiť. Z tých vajec potom mohlo by sa škvareniny narobiť tým nešťastným krčmárom, ktorých p. kaplán Cvinček „dnes-zajtra privedie na žobrácku palicu.“ Alebo nech rozkáže p. biskup, aby sa vajcia len pánu slúžnemu a pánu Raškovi nosily. Kto nebude mať vajce, a bude chcieť svoju lásku k vlasti dokázať, môže i kuriatko, kohútka, húsku alebo maselka dopratať do kancelárie. Len pánu farárovi nech nik nenesie nič, lebo farár sa má vždy dobrosrdečno držať, nič nepýtať, má radšej hladovať, ako i páni svetskí úradníci hladujú, nič nikdy neprijímajú a všetky platy svoje chudobným na žobrácku palicu privedeným krčmárom veľkodušne rozdáajú.

Pán škvareninár ďalej i nad tým plače, že či je to dľa vôle Krista, aby u nás „len jedna krčma prekvitala?“ Nuž neviem, či by sa láskavý náš Spasiteľ tešil tomu, jestli by všetky krčmy u nás kvitly. Nech mi to povie ten pán liberálny škvareninár. Však on veľmi dobre zná sväté Písmo, len to je chyba, že také výpovede cituje zo svätého Písma, ktoré len v sprostej hlave toho pána škvareninára sú napísané.

Pán škvareninár „opravdivý“ pýta sa totiž, že: „Snáď Kristus neučil: „pomsta je moja, pomsta je otcu mojho.“ Nuž, veru pane škvarenínare, Kristus Pán nikdy takto nehovoril. Takáto výpoveď len vo vašom liberálnom škvareninovom evanjeliu sa nachádza. Taktiež i to vaše odvolávanie na sväté Písmo, že vraj: „Merajme si jednakou mierou“ —, táto výpoveď nikde nestojí vo sv. Písme, len vo vašej hlúpej „opravdivej“ hlave. „Oko za oko, zub za zub“, tak píše starý Zákon. (Exod. 21. 24). Nový Zákon píše: „Jestli ťa kto uderil v pravé líco, ukáž mu i ľavé“ (Mat. 5. 39). Prečo pridáva sa teda pán liberálny škvareninár tej výpovede, že: „Merajme si jednakou mierou?“ Preto, lebo túto výpoveď zaiste čítal vo svätom písme kamarátov z mokrej štvrti, ktorí „merajú si jednakou mierou.“

Pán škvareninár nestydatá luhá, keď píše, že musíme si bezpečnosť života pred sfanatizovaným ľudom ozbrojenou silou brániť, a že u nás nepokoj panuje. Musel byť pomatený kto to písal. Veď on sám tak začal svoje riadky, že „všetko prišlo zas do obyčajnej kolaje“, a potom predsa narieka, že je u nás zle-nedobre zvlášť na ubohých liberálnych krčmárovi. Plače nad tým, že p. farár nenie už liberálom a nechce vraj už piť z masného hrnca liberálov. Ale nad tým sa nepozostaví, že prečo liberáli zaviedli ten nový civilný poriadok, keď proti nemu vyše dvadsať rokov hlasovali. Keď je taký osožný ten nový poriadok, mali ste ho už dávno pred 20 rokmi odhlasovať.

Pánu kaplánovi Cvinčekovi na oči vyhadzuje,

že nechce uznať svoju „malichernosť“, a hneď zase naopak píše, že p. kaplán „s jeho panovitou vôľou“ dnes-zajtra na žobrácku palicu privedie nešťastných liberálnych krčmárov. Musí byť mocný a nie „malicherný“, kto takú moc má oproti zapereným už krčmárom a kupcom.

Že ten škvareninár veľmi hlúpo písal, vysvitá i z týchto jeho vlastných slov: „Vtedy by bol pán Cvinček tvojím priateľom, keďby ťa od každej krčmy odľahoval, jako to páni misiónári činili.“ Nuž a misiónárov kto zavolať ku nám? Či nie p. farár i s p. kaplánom? Teda su oni naši priatelia, dľa vlastných slov toho škvareninára. Či to nenie do rozpuku?

Najkrajšie dive huby nachádzajú sa v tých slovách škvareninára, že vraj kňazi chcú, aby ľud bol sprostý. Nuž a prečo shabali ste spisy ľudové, prečo hneváte sa na nášho Kresťana, keď chceme ľud poučovať? Vám, vám liberálom sa nepáči, keď sa ľud náš poučuje a číta ľudové spisy.

„Nech sa kňazi nemiešajú do kšeftov, to nenie ich povolanie.“ Tak radí ten škvareninár, ale hneď zase káže, aby sa starali o dobrobyt ľudu. Ako možno starať sa o dobrobyt, keď nebudú sa miešať do vecí kšeftárov a úžerných kupcov? Či to nie je bláznivá huba?

„Aj vám prestanú medom tekúce žriedla dôchodkov, aj vy musíte pracovať, jako bársktorý úradník, kupec alebo remeselník.“ Takto straší kňazov pán škvareninár. Chudás zabudnul, že aký med tečie v tých dôchodkoch farských, lebo už nevie, že ten istý opravdivý Kresťan týždňom drví písal v č. 37. takto: „Kňazstvo trenčianskej stolice je zväčša chudobné. Sú aj takí farári, ktorí sotva vyžiť môžu, alebo veľmi biedne žijú.“ Kdeže je teda ten med, pane škvarenínare? Teľa vy chcete, aby kňaz tak pracoval, jako kupec alebo remeselník? A prečože píšete, že kňazi nemajú sa miešať do kšeftov, lebo to nenie ich povolanie? Ach musíte mať opravdivé huby vo vašej hlavičke pane škvarenínare. Veru aj ja hovorím: „L'udu prebuď sa a hľadaj pravdu!“ Pravdu hľadaj, keď čo čítaš, a rozmýšľaj nad hlúpostami a divými hubami, ktoré nachádzajú sa v zahrade toho liberálneho Kresťana.

U nás na Kysucach najkrajšie dive huby dorabá ten divý Kresťan. O našom slúžnom a notárovi v č. 26. písal, že sú to vraj úradskí čačianskeho okresu; že naše mesto leží na ľavom brehu Kysuce a hradská cesta na pravom; v č. 35. písal, že i pri Varíne „železný most sa dvíha“ nad Váhom pre zápraž a pešich, a že u nás v Kysuckom Novom Meste „razom číre ticho nastalo;“ v 38. čísle zase píše, že si musíme bezpečnosť života „ozbrojenou silou brániť.“

Vidíme teda, že jakými bláznivými hubami ohlupe ľud náš ten opravdivý Kresťan. No šťastie, že ľud náš sa prebudil, rozmýšľa a hľadá pravdu.

Pánu škvareninárovi radím, aby si druhý kráľ lepší pozor dal, keď chcel druhým radu dávať. Tú jednu pravdu napísal, že: „vajcia sú v zime drahé.“ Lež so svätým Písmom zle pochodil, práve jako opravdivý Kresťan v 7. č. pochodil s obrázkom Premenenia Krista, keď Mojžiša a Eliaša fúznatého považoval za anjelov pri Na nebe vstúpení Krista sa ukázavších. A takito pomúteného modzgu ľudia učiť chcú nás k „opravdivému“ kresťanstvu. Radšej dajte si spraviť škvareniny a z vášho liberálneho svätého Písma čítajte si pri pohárku tú vašu výpoveď: „Merajme si jednakou mierou!“

Merač pravdy.

Z Turca Znio-Mošovského okr.

Dôstojný pán Redaktor!

Ako nám donášajú liberálne noviny chýry o spokojnosti ľudu po voľbách, je taká lož, ako aj to: že voľby boli prevedené v najväčšom poriadku. Celá Európa vaše skutky vysmieva, „tyranstvom“ nazýva.

My privrženci »ľudovej strany«, ako aj náš kandidát sme prepadli. Prečo? To môžete si predstaviť, ct. čitatelia. Pre podľa skutky liberálov. Podplácanie, hrozenie, odhadzovanie hlasov. Tak každá obec obišla, ktorá hlasovala na ľudovú stranu. Naopak ale tí, — ktorí hlasovali na liberálnu stranu, nie že len po raze hlasovali, jeden volič aj štyri razy hlasoval. Hlas na liberálnu stranu mal nie len gazda, hockto, len aby bol býval chlapom. Sluhom (paholkom) poprijímali hlasy, rozumie sa, že len na liberálnu stranu. Gazdovia, ktorí hlasovali na ľudovú stranu, čo platia do 90 zl. r. č. dane, nemali hlasu. Nie — že nemali, mali — ale im ich neprijali.

K ostatku, keď videli liberálii, že všetko ich namáhanie a odhadzovanie hlasov nič nepomáhalo, ľud násilne dovádzali do volebnej miestnosti, k hlasovaniu na liberálnu stranu.

Dostalo sa mi prečítať u rychtára »Opravdivého Kresťana«. Známो Vám je, že ho posielajú na rychtárov zdarma. Pohlo ma to veľmi, že našiel sa s takým podlým srdcom človek, ktorý mal na toľko času, »dozaisť musí byť darebák«, doposlať dopis do »Opravdivého Kresťana«, o voľbe v našom okrese. A keď by aspoň pravdu písal, lež samé cigáňstvo a lož. Sám na vlastné oči som sa presvedčil.

»Po skončení voľby, ostali len vyprázdnené sudy, a omámení ľudáci, ktorí keď prichodili k sebe, tiež kričali iljen Just« (liberál. kand.). To človek nebol! čo to písal, mal srdce tvrdšie od kameňa. Ruzumu menej od ktorého buď kofvek zvierata. Snáď sa mýlim, možno slepý bol, keď nevidel spokojne stojacích ľudákov. Voličia ľudovej strany stáli všetci v tichosti a v poriadku, na poli pred volebnou miestnosťou. Po skončení voľby sme sa všetci v poriadku a tichosti rozišli. Istím, — že ani jeden volič ľudovej strany, ani pred voľbou, ani po voľbe nenavštívil teplickej krčmy. Takáto lož veľká! Prajem pisateľovi toho dopisu, v »Opravd. Kresťan«-ovi toľko zdaru a zdravia; kofko jeho dopis obsahoval pravdy!

Drahý Kresťania! Nečítajte také časopisy a knižky, ktoré sú oproti kresťanstvu, a jeho svätým právam. Ako napr.: »Slovenské Noviny«, »Opravdivý Kresťan« a »Vlasť a Svet«, ponač sú napáchnuté hnusným liberalizmom. Čo sa raz nazýva liberálnym, toho sa chraňme, ako besného psa. Nepripúšťajme k sebe tohto liškavého a falošného nepriateľa.

Starajme sa v každom ohľade, napomáhať a brániť, čo je naše. Nekupujte u židov, napomáhajte kresťanov.

Neopúšťajme sa: svoj k svojmu. Smelo a odhodlano pridržujeme sa ľudovej strany. Nadovšetko vážme si vieru, neopúšťajme Boha, svoju reč a svoj národ.

Kto sa nespúšťa, zvíťazí!!!

L'ud.

—
Od spišskej Magury.

Velavážený pán Redaktor!

Boľastný žiaľ naplňuje aj teraz srdce moje, keď sebe v duchu predstavím tý časy, v ktorých sa jednalo o vyvolenie krajinského ablegáta pre ľubovenský

volebný okres. Bože môj a Pane môj! zdáliš aj takúto a tejto podobné voľby v krajine slobodnými voľbami menovať môžeme? Zaiste aj sám Bánffy uznať musí, že takéto tyrancké voľby ešte ani Srbsko, ani Bulhársko nevidelo, také sa najnovšie v kráľovstve slobody, totižto v Uhorsku previedly. Za vzor takýmto voľbám slúžiť môže voľba v Starej-L'ubovni 28. okt. b. r. prevedená. Žid Arányi úplné tri týždne strávil medzi svojimi voličmi, svoju otcovskú lásku im preukazujúc, že ich nie len hojne krmil a napájaj, lež im aj peniazmi, dľa potreby a žiadosti každého jedného, k pomoci prispel. Jak sa rozpráva, byly síce aj falošné desiatky medzi tými stotisícami, ktorými sa nevinné kresťanské duše k väčšej slave tisícročnej pamiatky krajiny uhorskej prekupovali. Vďaka ale čože to škodí, keď miesto jednej falošnej desiatky 20, alebo štyridsať pravých desiatok zaujať môžu? Pri tom prekupovaní duší spolu pracovala aj správna vrchnosť. Títo ináčej nikdy nenáhli, ba ano leniví správni ľudia mali pred voľbou toľko času na kortešovanie, že obce, o ktoré sa predtým nikdy nestarali, usilovne nie len vodne, lež aj v noci navštivovali, voličov strašili, sa im všemožne vyhrážali sa; zlaté vrchy, ba ano aj odpuštenie pokút na nich uvesených im sľubujúc. Vyznačili sa medzi týmto správcami p. L. Teőke, hlavný slúžny staro-lubovenského okresu, p. L. Riesz, kráľovský foršter z Podolinca, p. Scholcz slúžny v Starej-Vsi, pán Sztavács foršner na Magure, a medzi inými aj p. T. Prokopovics, okresní notár a matrikár v Gňazdách. Títo sta ko ovci behali po obcách vyhrážajúc sa ubohému národu, a vysmievajúc kňazov. Čo jedine diabolská zlosť vymysleť môže, to obesil na krk kňazstva, a pánsiva, ktoré pri tej príležitosti s kňazstvom spojené bolo. O kňazoch to vyprávali ľudu, že vraj títo desatiny (dežmou) i o pánsve zas, že páni nazpät žiadajú roboty, ktorými raz ľud tu a tam nespravodliví páni trápili. Na dôkaz toho, že nepravdu nepišem, nech slúži tuto pripojené vyzvanie liberálnej bandy staro-lubovenskej k voličom so všetkými chybami a hlúpostami.

A takéto a týmto podobné hlúposti sa pred očima samej správnej vrchnosti, ba ano čo viac, skrze samú túto vrchnosť medzi ľuďom rozširovaly. Či to ale neznamená verejne proti kňazstvu a pánsstvu búriť? Pravda síce, že sa o to mečom poznačení a vypolickovaní páni veľmi málo starajú. Pri tom všetkom ale hanba vždy zostane hanbou.

Správne vrchnosti sa plano držaly, nakoľko ľudu pätky, desiatky atď. rozdávaly; však ale ešte horšie sa držal náš katolícky národ, ktorý tu a tam za tie pätky, desiatky atď. nie len svoje presvedčenie, lež aj svoju vieru predával. Alebo, či je to nie smutno, keď sa čisto katolícki občania jako baranov a teľatá nezabohom kortešom predávajú? Zdáliš je to nie hanba pre gibľanov, frankovianov, lešničianov, lechničianov, ligovčanov, nedecčanov, novofubovianov, kolačkovianov, farbasšanov, ktoríto sa jako telce predali? Rychtári obcí, vynímajúc jednotlivých statočných, boli najväčšími Judášmi. Vynikajú však medzi nimi Grech vyšno-ružomerský a novajovszký, forbaszký rychtár. Prvý má strašný pozor; druhý čiernu tvár, ktorá není však černejšia jako tá duša, ktorá v tom naničhodnom tele prebýva.

Medzi mešťanmi vyznačili sa nadovšetko Gňazďani, ktorí opposícii najviac hlasov priniesli. Síce našli sa popri týchto aj diví liberálci, ktorí nie len že svoju vieru a dušu za peniaze predali, lež aj druhých duše hnusným spôsobom odkupovali, z domu

do domu chodiac a peniaze rozdávajúc. Za tri týždne sa títo pánovia — medzi ktorými sa bohužiaľ aj mestickí úradníci nachádzali — na arányovské konto veľmi dobre zabávali, totižto: jedli a pili tak, že to až pri mnoho bolo, a tu a tam, na hanbu a posmech, aj pásti svoje probovali.

V Starej-L'ubovni tiež pochválu zasluhuje väčšia čiastka voličov, ktorí svoje presvedčenie židákovi nepredali. Budúce ešte odhodlanejšie, pánovia! Boh len tým pomáha, ktorí sú stáli a verne pracujú.

Najhoršie sa držali voličia mesta Podolín, ktorí vzdor svojho katolíctva na žida z väčšej čiastky hlasovali. Či ale z presvedčenia? Na to by sám Arányi najlepšiu odpoveď dať vedel. Známa vec, že ho čisté presvedčenie týchto, asi 56 voličov fažké tisíce stalo! Fuj, hanbite sa, katolícki mešťania!

Hanba však najväčšia je pre tých pánov, ktorí, jakožto učítelia a vychovatelia katolíckeho ľudu, tomuto, čo zradcovia kresťanskej veci k najväčšiemu pohoršeniu slúžili. Takíto sú: 2 učítelia z Novej-L'ubovne, jedon zo Starej-L'ubovne, 2 z Nedecu, jedon z Vyšno-Lapšu, 1 z Kacvina, 1 z Mafašoviec, a 2 z Podolinca. Týchto by sme sa zaiste spýtať mohli: Pánovia, čo vás ozaj privedlo k tomuto zradstvu? Zdáľž šustiace bankovky a zlaté sľuby Arányiho? A či ozaj tá opadlá tvár oného kňaza, ktorý nehodne zastáva úrad profesora na universite budapeštianskej? Či ste nevideli, že tento nehaneblivý korteš, ktorému sú krčmy zaiste známejšie, než kostoly katolícke, — či ste hovorím, nevideli, že tento darebák kňaz medzi katolíckym kňazstvom nášho volebného okresu len jedného-jedinkého spolujudáša náleznul v osobe farára jarembynského, menom Štefan Molcsányi? Smutná pamiatka pre nástupcov tohoto farára, keď títo budú musieť vyprávať, že Molcsányi i seba i svojich veriach hanobne predal! — A vy, pánovia, jak chcete na dobré obrátiť to pohoršenie, ktoré ste vašim špatným držaním vášmu ľudu dali? Jedajte po katolícky, keď vám je chlieb katolícky milý. Jestli vám je však nemilý, hľadajte si chlieb vám milší! Novo-lubovenským učiteľom i tak sám Arányi iný chlieb prisľúbil: prečo sa tedy nelapajú chleba toho? Veď je snáď nie košer, súc Arányi dľa presvedčenia jejích dobrým katolíkom?

Deň pred volbou prešli magurskí Arányovci cez mesto Gnězda okolo kostola popri fare, ukazujúc Wiczmandymu bezočivo svoju židovskú, veľkými tisícami zakúpenú slávu! Po tom odtiahli do L'ubovne na volebné miesto, kde cez celú noc nesmierny dinomdánom panoval.

Za Arányovcami prišli aj voličia Wiczmandyho z Magury, ktorí v Gnězdách prenocovali, a o 7 hodine ráno do L'ubovne odrukovali. Keď sme do povahy vzali silu oboch stránok, úplne sme boli presvedčení, že je väčšina u nás. Deň však volby celú našu nádej v nivoč obrátil. Už naše postavenie bolo pofutovania hodné. Arányiho privrženci — dobrovoľní a nie dobrovoľní — zaujali, kordonom obkľučení krčnok mesta so všetkými tam sa nachádzajúcimi krčmami; my ale sme len tak, jako ztratené ovce, po bočných uliciach túlať museli, až sme konečne — dobre-nedobre — k volebnej urne sa dostať môhli. Zradstvo a neslýchané prekupovanie — zvláštne počas večernej tmy — našu väčšinu na menšinu obrátili, a dali víťazstvo do rúk židovských!

Pán Wiczmandy, kandidát to našej stránky, zaraz v druhý deň zanechal náš volebný okres, a udal sa na pokoj do domu svojho, zkdial o pár dní

poslal utešený list na p. baróna Jungenfelda adresovaný, v ktorom sa odberá od svojich voličov, ďakujúc za dôveru a priazeň, a ich napomínajúc, by túto oduševnenosť, a stálosť v presvedčení svojom aj nepozatým zachovali, jeho ale v úprimnej pamiatke svojej zadržali. Konečne ich Bohu odporúčajúc a ešte raz za lásku vďaky činiac, vyslovuje sa, že dni v l'ubovenskom volebnom okrese strávené vždy za najkrajšie dne svojho života pokladať bude. Do videnia takto hovorí tento dobrý pán, voličia kresťanskí!

Jedon z voličov.

—
Od BIELEJ-SKALY.

Velactená Redakcia!

28. okt. u nás sa volba previedla, vo veľmi peknom poriadku, tak že sa skoro zem nad tým pohnula, nad tou nespravodlivosťou a prenasledovaním nás. Keď k nám zavítal pán Zelenyák do našej doliny, hneď sa všetci diabli z pekla pohnuli a ustavične revali, tak že sa všetci liberáli pozobúdzali a hneď posoberali žandárov a kadejakých potrimiskárov, behali lietali, div si až nohy nepolámali. — No však ale nadarmo v ten čas, — lebo naši ľudia kde sa len ukázali, všade ich odpravili tak, že sa tam ani viac neopovážili prísť, lebo ich už má každý plný žalúdok: Musím chválu vzdať neohrozeným bojovníkom ľudovej strany: Jozefovi Vrbovi, Michalovi Vrba ktorí nás len k ľudovej zástave volali, a preto boli všade od notára, od slúžneho prenasledovaní, lebo kde sme prišli, nevideli sme liberála samého, len so žandarmi chodíť a nás prenasledovať. No my jak tiché baránky ustúpili sme keď nás žandári z dediny vyhnali. Tak tiež nedanovsky občania každý robil, jak len mohol, už dva dni pred volbou pozapriahali do vozov, podovážali do svojej obce voličov z ďalekých obiec. Nadovšetko starostliví pán rychtár vo svojom dome tých voličov ubidlil, postaral sa o ich výživu, ustavične pracoval so svojím celým domom, ktorých je veru dosť a všetko v poriadku viedol: Keď prišiel deň volby, z nedanovskej obce sme sa pohnuli v peknom poriadku na vozoch, bolo nás asi 200, prišli sme do Žabokriek, už sme tam boli sideni so všetkých strán. Už bolo hotové prenasledovanie, lebo už kordon stál na kraji mesta, a nás núter pustiť nechceli, lebo tak liberáli, jako by len ich hradská bola, a oni by platili stoličnú daň, potom až kedysi nás volakto napravil cez ploty, cez jarky do jedného kúta, kde sme nemali prístupu, len k jednej smradľavej studni. Mysleli liberáli, že my od hladu, od smädu ujdeme preč. No my do vôle božej odovzdaní, vytrvali sme, najšli sa starostliví ľudia o nás, a síce pani Vrbka doviezla na voze chleba, sira, a ľudia sa obživilí, lebo nám z mesta nesmeli došikovať, ani židia nechceli dať, tiež nedanovská pani rychtárka poslala na voze chleba aj volačo nápoja, a tak každý sa občerstvil a bol trpezlivý; keď bol náš tábor pohromade, chodili medzi nás so slobodou diabli, mysleli, že náš ľud sa nad nimi zbúri, že sa stane bitka a tak nás budú môcť rozohnať, no pekný pokoj, ktorý vy chcete mať; no ale náš ľud bol trpezlivý, keď nemohli oni nič vykonať, poslali takých potajemných pokušiteľov, aby si mohli nakúpiť tovaru pre seba, hneď sme ich vyhledali a vyprali, no keď videli, že je všetko márne namáhanie, že im odbije hodina šťastia a prišla noc, lebo videli, že ich je málo, lebo na ich strane nebolo, len samí židia a zriedka ktorý rychtár, a pár

otreštených opitých od cirkve odpadnutých kresťanov, ktorí môžu sa hanbiť do chrámu katolíckeho prach prekročiť, bolo ich všetkých 250. Nás ale bolo 650, keď videli, že svet opovrhnul ich pijatiku, peniaze, chytili sa inšieho prostriedku keď nie polovic, tak dve tretiny odhodili hlasov. Celý deň aj celú noc sme na holej zemi na studenom vetre aj s našimi páni faráry stáli; prišlo aj ráno, ktorí sa modlili; ktorí preklínali, ktorí aj zaplakali, lebo keď svoje staré údy na holej zemi otlačil. — Konečne až ráno išli hlasovať. No my sme so slzavými očami každý sa poberal domov; keď bolo vyhlásené, že sme prepadli, a včít ešte ustavične nás prenasledujú, no ale oni to robia od hanby, veru sa môžu hanbiť.

Vás ale drahí bratia, ktorí ste sa dali zviest tým skazonosným liberálom, dali ste sa viesť, jako telce a pozatvárajú do maštale, či vám to neni hanba, či ste videli tam poriadneho kresťana, veru nie.

Prítomný.

ODKAZY REDAKCIE.

Rukopisy nedávame nazpät a listy bez podpisu mena neberieme do povahy.

S úctou dávame na vedomosť každému tomu ct. predplatiteľovi, ktorý bol napomenutý na karte našej, že by si svoj dlh, t. j. dlžobu vyrovnal; aj tým, ktorí ešte kartu nedostali, ale s celoročnou predpl. cenou sú nám dlžní, — žeby si toto čím skorej t. roku vyrovnali, lebo, keď nie, novinky — bárs je nám veľmi ľuto, že takto musíme pokročiť, — *zastavíme*, ďalej ich neposielame.

Útraty máme veľké.

Žeby expedícia aj na ďalej v poriadku stála, prosíme nám všetky dlžoby pri najbližšom čase odoslať.

Expedícia „Krešťana“.

Úctive prosíme našich ct. predplatiteľov, aby číslo obalky, pod ktorou im noviny chodia, na krajec nám naznačili ráčili, lebo takto ľahšie si do knihy zapísať môžeme.

Zvolenčan. „Herkó Pátra,“ neviem kto rediguje teraz; ja som z vážnych príčin ho opustil. Zadať som bol síce už asi päť krát, s výsledkom ale len teraz. Neviem, či v „Krešťana“ neni toto číslo posledné, ktoré som ja zostavil. Aspoň pred dvoma týždňami som i za redigovanie „Krešťana“ bol zadať, čo som doposiaľ ešte neodvolal. — N. Na také kotrbalce som už pristarý, vyše štvrt storočia mám už za sebou. — Lehota. Oprobujte to: viem ale vopred, že tomu židovi ten krivý, kose podobný nos nenenarovnate. — Istý. Na „Našu Nádej“ vo Vacove u dp. kaplána Michala Vargu môžete predplatiť. — Saštin. Fraňo Kanovszký. Ešte raz pýtame sa vás, na jaký cieľ ste bol poslal 16. dec. tie 2 zlaté? — Zvedavý. Ešte máme asi 1000 kalendárov. — Prešporek Ed. Krajnyák. Bude-li obecnosť to od nás žiadať, vďačne budeme sbierať milodary obetám ľudových zásad. — Dopisovateľ z Patty. Aj ja Vám prajem všemožné blaho v tomto

novom roku. — Hont Nádaš. Odpíšte pán kaplán, či ste tie kalendáre už obdržal, lebo nie?! — Kunštár. Mnohým chlapom preto prv šedivie brada, nežli vlasy, ponevác vefa mleli ústami bez toho, že by ich hlava bola pracovala. — Dlhomír. Podobne omnia fausta! Pán Bleszkány lepšie ho pozná, aj času má viac, ja som jeho poprosil. — Miško Chudý. Na vašu otázku sdeľujem vám, že knihtačiarň Herkó Pátra (Budpešť VII. Csömöry út 123.) Prosí vás a iných kresťanských rodičov, keby ste ráčili prepustiť jej za učňa asi 14 ročného chlapca, ale čím skorej. Podmienky v liste sa sdeľia.

Prosíme ct. horliteľov, keby ráčili peniaze za kalendáre sinkasovať a nám čím skorej poslať na pána F. Bleszkány, ktorého nápis je na kalendári.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to keď niekto nedosiane noviny, nech listovne alebo na korespondentnej karte nepýta druhé, lebo to je unovanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví pošťára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý pošťový úradník *úplne za darmo*. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u pošťovej direkcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten osoh, že pošťári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyslene.

Nová kniha.

„*Ludevit Kossuth pred súdnou stolnicou historie sveta.*“ Pod týmto nápisom výnde behom dvoch mesiacov z pera veľk. pána *Ignáca Zimándyho* jedno výborné, asi 350—400 strán obsahujúce dielo, ktoré nesmie chybeť ani v jednej knižnici ruženských, katolíckych a hocakých iných slovenských spolkov. V takej reči jednoduchej je ona písaná, že ju zrozumie každý. Objednatelia už predbežne môžu sa hlásiť v Török-Bálinte u výš spomenutého pána.

Knižná polica.

„*Herkó Pátra*“ týždenník stojí na celý rok 2 zl.; a vychádza na 16, tu na 8 stranách. Jediný katolícky žartovný časopis. Veľmi vrele ho odporúčame. Redakcia „Herkó Pátra“ Budapešť IV., Zsibárus u. 7.

„*Naša Nádej*“, mesačník stojí na celý rok 80 kr. Veľmi prospešne poučuje ľud o sviatosti oltárnej. Vydáva ho kaplán Michal Varga vo Vacove (Vác).

„*Veľká pliaga sveta*“ výnde z tlače po novom roku s trikrát toľkým obsahom, jako je „Veľká Novina; objednať sa môže u Michala Vargu vo Vacove za 75 kr.

„*Dom Tobijašov.*“ Výborné — asi 300 strán obsahujúce — dielo, ktoré každej rodine len vrele odporúčať môžeme. K dostaniu je za 65 kr. v Teplej (Lenge) pp. Bélabánya u dvp. farára *Richarda Osvalda*.

„*Veľká novina*“ výborný sošit o la saletteskom tajemstve. Za 25 kr. sa môže objednať u redaktora „*Naša Nádej*“ vo Vacove.

„*Príprava ku spovedi*“. Modliaca knižka pre deti. Vo viazanom stave stojí 15 kr. Soslovenčil J. Janda Vydala ju Lujza Csery, Budapest, VI. Podmaniczky u. 15.

Legenda, čítanie o svätých; cena viaz. v. 70. x. Vydal Spolok sv. Vojtecha v Trnave,

3. *Strova*: Veľká biela fizufa 7.00—7.20; tmavá 8.00—8.40 okruhlá: 7.00—7.30, tarkavá 6.00—6.40. Šošovica 08.00.15 00. Hrach 8.50—09.50. Čistý 13.50—14.00 zl.

4. *Kupecké zelenové plody*: Mak 23—24. Burgyňa 1.80—2.00. Cibufa 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petrželem: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.

5. *Potrava*: Seno. Lúčne seno. 2.30—3.00. Slama. Na postielanie: 1.20—1.40. Žup 2.00—2.60.

6. *Siatie*: Červené ďatelina 28—32. Lucerna 35—42 zl. Jarní ľadník 6.00—6.50 zl.

7. *Hospodársky dobytok*. Dovezeno bolo: a: 828 hospodárskych volov; 504 dojných kráv. Následovné boly ceny. Výborná pára volov do járna do 300—340 zl. Dojné kravy: za jeden kus 060—080 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 1387 kusov oviec. Ceny: 11.50—14. zl. za páru, a 09—10 kr. za živý kilo. Sviňský trh: za kilogram 14—17. V salašoch 0000 kusov bolo umiestnené.

8. *Zverové dorobky*: Med žltý kvapkaný: 26—30 zl. Vosk 164—165. Vajca 38—40. Loj. Maslo I. 80—160 zl. II. 60—110 mc. Slanina 50.00—51.50, udená 55—00.56 zl.

9. Remeň funtový od 152—185 kl. tery 135—156.

10. Kraviny vrázkované 165—175.

11. Tefaciny barnavé 12—13 kl. 420—440.

12. Tefaciny najl. víksovky 420—440, stredné 350—365 ažené a vrázkované 330—340, blysk. remeň najlepši 150—155 prsné listy 165—170.

Zodpovedný redaktor: Mikuláš Lepšényi.

Obchodné zprávy.

1. *Zbožie*: Pšenica 8.10—8.75 zl. Raž 6.60—6.70 zl. Jačmeň na krm 4.00—4.35 zl. do pálenic 5.10—5.90 zl. na várku 6.50—8.00. Oves: 5.70—6.20. Kukurica: 3.45—3.50. Proso: 5.25—5.75. Vo Viedni každý mc. o 50 krov drahší.

2. *Olejové zrná*. Lanové semeno: 08.75—09.50. Kc-nopné semeno: 08.55—09.00.

Velebným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetky cirkevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávad na sklade sú a hneď sa môžu poslať: *Testimonium Confirmationis* 100 kusov 50 kr.

Výfah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

SOBÁŠNE A SMRTNÉ LISTY,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížočky pre údy občianskych spolkov a knížočky splácováce.

Kus týchto 12 stranových knížočiek so silnou obálkou na osmorke predávame za 3 kr. okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakékoľvek nariadenie, cirkevné, obecné a súkromné. Odtisky a odposielajú ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarne alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honosiť, jestli že pežiadavkam v každom ohľade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1895. (VIII., Práter-ulica 44.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.

RÉTAY a BENEDEK

PREDTÝM

KRISZTA A JEHO SPOLOČNÍK,

dielňa omšových šatov, cirkev. náradí, zástav a spolkových praporov.

V BUDAPEŠTI, IV. Lipót-utca číslo 21.

Jediní dovážači, Osvieten. a Dôstojného pána kaločského arcibiskupa Juraja Császku a

— „BUDAPEŠŤANSKÉHO OLTÁRNEHO“ —
spolku.

Odporúčajú svoj hojne nastrojený sklad, menovite:

Omšové šaty, kostolné prapory, hasičské, školské, spolkové pohrabné, remeselnícko-spevove-spolkové zástavy. Monštrancie, kalichy, ciboria, kríže, kadidlá, oltárové lampy, sviečne, ligotavé sviečne, sochy vo veľkom výbere. Prijmeme i maľovanie štaciových obrazov, svätých obrázkov, oltáre, mariánske tróny, Kristové hroby a kazateľnice podľa jakéhokolvek kresu umelecky vyhotovujeme. Cirkevné látky, čipky, stenové krížiky, kríže na pút vo veľkom výbere sú na našom sklade.

Na žiadosť ochotne posielame bez poplatku, soznamy ceny, príhodne vzory.

Smrť plošticám!

Mám isto účinkujúci prostriedok, ktorý vykynozí všetky ploštice, jak v náradí, tak i v múroch.

Ku vyčisteniu náradia posielam plechovú flašku 3 deci za 1 zl. na poštovú zásielku; ku vyčisteniu murov 1 liter za 1 zl. 80 kr.

— **JÁN MRÁZOVŠKY** —
v Žiline (Trenč. stolica.)

Papier makulatúrovy

je k dostaniu u nás; metrický cent
stojí 6 zl. 50 kr.

OZNAMY

PRE NAŠE NOVINY VYLUČNE
LEN VYDAVATEĽSTVO

„KREŠTANA“

PRIJIMA.

— **BUDAPEST,** —

Prater-ulica číslo 44.

Za oznamy sa musí hneď platiť.

TLAČIAREŇ

„SVÄTEHO GERHARDA“

V BUDAPEŠTI, VIII. OKRES, PRÁTER-U. Č. 44.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne opatrená, najvkúsnejšími francúzskými písmenami, ktorá jakúkolvek prácu, čo sa tlačí týka, od najjednoduchšej až do najkrásnejšej prijíma, a zato aj ručí.

Zvláštne vyzýva pozornosť preveleb. kňazstva a obecných predstavenstiev na

úradné výtisky,

ktoré rýchlo, vkusne a čo najlacnejšie rozposiela.